

Holy Horror: A Quantitative Analysis of the Use of Religion in the Yearly Top Grossing Horror Films From 2000 to 2009

Tato kvantitativní analýza zkoumá náboženské motivy obsažené v nejvýdělečnějších hororových filmech roku 2000 až 2009. Cílem je zjistit, zda existuje korelace mezi výskytem těchto prvků a výdělečností daných filmů a dále hodnocením na on-line databázi *IMDb.com*.

Na otázku, proč jsou hororové filmy tak oblíbené, nelze jednoznačně odpovědět. Důvodem může být strach z neznáma, zobrazení něčeho, co se vymyká normálním věcem či samotná hrůza, kterou mohou horory v lidech vyvolat. Kinal (2000) zase poukazuje na souvislost růstu sociální úzkosti se zvyšující se popularitou tohoto filmového žánru.

Možným důvodem vzrůstající popularity je samotný vývoj hororových filmů. Za významný milník je považován horor *Psycho* z roku 1960, který ve své době představil odlišný způsob zobrazení násilí. V pozdějších letech zaznamenaly komerční úspěch tzv. slasher horory, např. *Noční můra v Elm Street* či ještě později *Saw*. V posledních několika desetiletích se v hororových filmech hojně objevují i náboženské obrazy a metafory.

Existuje spousta výzkumů hororových filmů zabývajících se např. způsobem, jakým je v nich zobrazována mládež či sex a násilí. Ačkoliv se některé výzkumy týkaly i náboženských prvků, žádné nebyly zaměřeny na jejich množství a souvislost s výdělečností a hodnocením diváků.

V hororových filmech se vyskytují náboženské symboly, ideologie a metafory, které je potřeba pro tuto studii nějak definovat. Za náboženský symbol definujeme jakýkoliv artefakt nebo obraz, který by si průměrný člověk spojil s konkrétním náboženstvím. Náboženský odkaz/reference bude definován jako jakýkoliv dialog týkající se symbolů, příběhů konkrétního náboženství nebo úryvků z posvátných textů. Tato studie bere v potaz kterékoliv z hlavních náboženství a zahrnuje i satanismus a jiné anti-křesťanské systémy víry.

Hypotézy studie jsou následující:

H1 – Existuje pozitivní vztah mezi zjevným náboženským obsahem a kasovním úspěchem.

H2 – Existuje pozitivní vztah mezi zjevným náboženským obsahem a hodnocením uživatelů na *IMDb.com*.

Metodika

Vzhledem k rozsáhlé škále subžánrů hororových filmů bylo pro účely analýzy stanoveno časové rozmezí od roku 2000 do 2009 a vybrán vždy nejvýdělečnější hollywoodský film v daném roce – dle filmové databáze *IMDb.com*. Z téže databáze je použito i hodnocení uživatelů založené na 10hvězdičkovém měřítku.

K přesnosti a ucelenosti informací v databázi se vyjádřili sami tvůrci: Informace pocházejí z různých zdrojů (jak od lidí z oboru, tak návštěvníků stránky a filmových nadšenců) a jsou aktivně shromažďovány a ověřovány u filmových studií a tvůrců. Data procházejí kontrolou, aby byla zajištěna co největší přesnost a spolehlivost. Vzhledem k objemu a povaze informací jsou občasné chyby nevyhnutelné, nicméně při zjištění nepřesnosti dochází k okamžitému ověření údajů a následné opravě.

Na tomto základě byly k analýze vybrány následující filmy s uvedeným výdělkem a hodnocením:

<i>What Lies Beneath</i> (Pod povrchem) (2000)	\$155 million/6.5
<i>Thir13en Ghosts</i> (13 duchů) (2001)	\$41.9 million/5.1
<i>The Ring</i> (Kruh) (2002)	\$129 million/7.2
<i>Freddy vs. Jason</i> (Freddy versus Jason) (2003)	\$82.2 million/5.8
<i>The Grudge</i> (Nenávist) (2004)	\$110 million/5.7
<i>Saw II</i> (Saw 2) (2005)	\$87 million/6.7
<i>Saw III</i> (Saw 3) (2006)	\$80.2 million/6.2
<i>Paranormal Activity</i> (Paranormal Activity) (2007)	\$108 million/6.6
<i>Saw V</i> (Saw 5) (2008)	\$56.7 million/5.7
<i>Zombieland</i> (Země Zombie) (2009)	\$75.6 million/7.8

Filmy byly sledovány od nejstaršího po nejnovější. Každý film byl shlédnut několikrát za účelem vysledování zjevného náboženského obsahu – ten byl pro účely výzkumu rozdělen do 10 kategorií:

1. Křesťanství – krucifix, kříž, Bible, nebe, peklo, kostel
2. Satanismus – obrácený pentagram, Baphomet (obrácený pentagram s démonickou entitou uvnitř), obrácený kříž, hlava kozla, satanské „S“ nebo blesk, had, 666, peklo
3. Čarodějnictví – pentagram, hexagram, půlměsíc, křišťálová koule, tarotové karty, spiritistická tabulka

4. Katolicismus – krucifix, kříž, kněz, zpovědnice, růženec, Panna Marie, církevní oděv, svěcená voda, kostel
5. Exorcismus – jakýkoliv obraz nebo odkaz na katolický obřad exorcismu, včetně samotného posednutí démonem
6. Dobro a zlo – některé filmy mohou obsahovat postavy, které představují buď dobro, nebo zlo v náboženském prostředí, ale nejsou spojeny s konkrétním náboženstvím
7. Zmínka o náboženství – dialog, který se očividně týká náboženského symbolu, textu nebo obrazu
8. Andělé nebo démoni
9. Bůh/Ježíš nebo Satan/Ďábel
10. Apokalypsa – konec světa obrazně a řečnický, odkazy na knihu Zjevení v Bibli

Některé popsané znaky, které by spadaly do více kategorií (např. kříž), jsou zařazeny pouze do jedné, a to na základě kontextu celého filmu.

Každý definovaný prvek objevující se ve filmu je zaznamenán s přesným časem výskytu a stručným popisem. Časy byly určeny prostým stisknutím pauzy při sledování filmu na DVD, které ukazuje časovou osu a následně zaznamenány do tabulky. Po prozkoumání všech filmů byla data analyzována pomocí Pearsonovy korelace a T-testu nezávislých vzorků.

Analýza dat

Hypotéza 1 – Existuje pozitivní vztah mezi zjevným náboženským obsahem a kasovním úspěchem.

Dle Pearsonova testu vyšla hladina významnosti 0,567, což znamená, že mezi náboženským obsahem a kasovním úspěchem filmu není významný vztah.

Hypotéza 2 – Existuje pozitivní vztah mezi zjevným náboženským obsahem a hodnocením uživatelů na *IMDb.com*.

Dle Pearsonova testu vyšla hladina významnosti 0,942, což znamená, že mezi náboženským obsahem a hodnocením uživatelů není významný vztah.

Další analýza byla provedena za účelem zjištění vztahu mezi konkrétní vymezenou kategorií náboženského obsahu a kasovním úspěchem / hodnocením uživatelů na *IMDb.com*.

Výsledky Pearsonova testu k hypotéze 1:

Hladina významnosti u žádné z kategorií neprokázala významný vztah.

Výsledky Pearsonova testu k hypotéze 2:

Hladina významnosti mezi užitím katolicismu a hodnocením filmů vyšla 0,044 a prokázala tak významný vztah.

U ostatních kategorií neprokázala významný vztah.

Výsledek studie

Výdělečnost filmu ani hodnocení uživatelů nevykazovaly v Pearsonově testu žádnou korelaci s náboženským obsahem. Je však třeba vzít v úvahu, že snímky zkoumané touto analýzou představují rozmanitou skupinu filmů. *What Lies Beneath* je napínavý thriller/horor, *Thir13en Ghosts* je remakem stejnojmenného filmu ze 60. let, *The Ring* a *The Grudge* jsou remaky populárních japonských filmů s jedinečnými dějovými liniemi, *Freddy vs. Jason* je spojením hlavních postav dvou úspěšných amerických hororů, *Saw II*, *III* a *V* jsou součástí jedinečné a originální série, která posunula hranice zobrazení krutosti a mučení ve filmu. *Paranormal Activity* je koncipován jako záběry skutečné události a *Zombieland* je netypickým spojením komedie a hororu z žánru zombie filmu. Co se týče největšího počtu náboženských prvků, nejvíce jich obsahoval film *Paranormal Activity*.

Dle hodnocení na *IMBd.com* se na prvním místě umístil *Zombieland* a za ním *The Ring*. Žánrově se jedná o velmi odlišné snímky s rozdílnou výdělečností.

Průměrné hodnocení všech 10 filmů je 6,33, což není na 10hvězdičkové stupnici příliš vysoko.

Testy dále ukázaly, že pokud bychom si kladly specifitější otázky, např. „Vydělává přítomnost čarodějnictví v hororových filmech více než její absence?“, pohlíželo by se na test jako na jednostranný. Hladina významnosti by tak z původní hodnoty 0,061 (korelace čarodějnictví/výdělečnost) klesla na polovinu, tj. 0,0305, což by prokázalo peněžní úspěch u filmů s touto tematikou. Velikost testovaných vzorků ale není dostatečná k tomu, aby se tento výrok mohl pokládat za definitivní.

Výsledek Pearsonova testu k hypotéze 2 sice prokázal významný vztah mezi užitím katolicismu a hodnocením filmu, nicméně tato kategorie se vyskytla pouze ve filmu *Zombieland*, což opět ukazuje na diskutabilnost v důsledku nedostatečného počtu testovaných vzorků.

Po analýze dat a následné diskusi je hlavním nedostatkem studie příliš malý počet zkoumaných filmů, což je i podnětem pro další potenciální výzkum na podobné téma. Doporučením by mohlo být vymezení delšího časového rozsahu nebo zúžení zkoumaných filmů v rámci jednoho vybraného subžánru.

Zdroj

Wheeler, Jason. *Holy Horror: A Quantitative Analysis of the Use of Religion in the Yearly Top Grossing Horror Films From 2000 to 2009* [online]. Liberty University, Virginia, 2011 [cit. 2020-10-23].

Dostupné z: <https://www.mobt3ath.com/uplode/book/book-69455.pdf>

Kinal, Josh. "Boo?" *Australian Screen Education* 23 (2000): 70. EBSCO. Web. 22 Apr. 2010